

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
Economie, K.M.O., Middenstand & Energie
Dienst Productveiligheid

Vragen en Antwoorden
over de interpretatie van

het koninklijk besluit van 25 april 2004
houdende reglementering van de
organisatie van actieve
ontspanningsevenementen

Deze interpretatie van de reglementering werd opgesteld door de Dienst Productveiligheid van de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand & Energie. Zij is gebaseerd op de teksten die het opstellen van de reglementering motiveerden, op de opgedane ervaring en op de bespreking van de reglementering in nationale en internationale werkgroepen.

De antwoorden in dit document zijn indicatief en hebben op zich geen kracht van wet.

De meest recente versie van dit document bevindt zich op de website:

<http://mineco.fgov.be>

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
Economie, K.M.O., Middenstand & Energie
Kwaliteit en Veiligheid
Afdeling Veiligheid
Dienst Productveiligheid
Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel

<http://mineco.fgov.be>
e-mail : safety.prod@mineco.fgov.be
telefoon : 02/277 76 99
fax : 02/277 54 39

*Deze uitgave bestaat eveneens in het Frans
Cette édition est aussi disponible en français*

Inhoudstafel

1. WAT IS EEN ACTIEF ONTSPANNINGSEVENEMENT (AOE)?.....	3
2. WAT IS EEN DIENST?	3
3. WAT ALS DE DIENST GRATIS AANGEBODEN WORDT?	3
4. WIE IS ORGANISATOR INDIEN ER MEERDERE PARTIJEN BETROKKEN ZIJN?.....	3
5. KAN EEN VZW ORGANISATOR ZIJN?.....	3
6. WAT IS EEN CONSUMENT?	3
7. WAT IS EEN PRODUCT?	4
8. WAT WORDT BEDOELD MET VERMAAK EN ONTSPANNING?	4
9. VALLLEN JEUGDBEWEGINGEN ONDER DE TOEPASSING VAN HET KB?.....	4
10. VALT EEN SPORTCLUB ONDER DE TOEPASSING VAN HET KB?	5
11. WAT IS HET VERSCHIL TUSSEN ACTIEF DEELNEMEN EN LICHAAMELIJK INSPANNING	5
12. WAT IS EEN NORM?.....	5
13. WAT WORDT BEDOELD MET KENNIS, VAARDIGHEID EN TECHNIEK?	5
14. WAT ZIJN GEDRAGSCODES?.....	5
15. WANNEER MAG EEN ACTIEF ONTSPANNINGSEVENEMENT PLAATSVINDEN?	6
16. WELKE INFORMATIE MOET DE EINDVERANTWOORDELIJKE OPSTELLEN?	6
17. WAT WORDT BEDOELD MET KARAKTERISTIEKEN VAN EEN PRODUCT?.....	6
18. WAT WORDT BEDOELD MET SITUATIESCHETS?	6
19. WELKE INFORMATIE MOET VERSTREKT WORDEN AAN DE GEBRUIKERS	7
20. WELKE INFORMATIE MOET VERSTREKT WORDEN AAN DE OVERHEID?	7
21. IS HET VERMELDEN VAN DE WAARSCHUWING “GEBRUIK OP EIGEN RISICO” TOEGELATEN?.....	7
22. IS ER MELDINGSPLICHT?	7
23. VALT EEN TURNLES ONDER DE TOEPASSING VAN HET KB?	7
24. VALT DE ORGANISATIE VAN EEN FIETSTOCHT ONDER DE TOEPASSING VAN HET KB?.....	7
25. VALT EEN WANDELTOCHT ONDER HET KB?.....	8
26. WAT ALS DE ACTIVITEIT IN HET BUITENLAND WORDT UITGEVOERD?.....	8
27. WORDT EEN PERMANENTE UITBATING, ZOALS BV KLIMZAAL, BESCHOUWD ALS EEN EVENEMENT?.....	8
28. WAT IS EEN ERNSTIG ONGEVAL?	8

3. Wat is een actief ontspanningsevenement (AOE)?

Een AOE is een dienst waarbij een activiteit wordt aangeboden door een organisator, aan één of meerdere consumenten, ter vermaak en/of ter ontspanning, waarbij de consument:

- actief dient te participeren en
- lichamelijke inspanningen dient te leveren, en
- een bepaalde kennis, vaardigheid of techniek dient aan te wenden die noodzakelijk is om de activiteit op een veilige manier te kunnen uitvoeren.

4. Wat is een dienst?

Een dienst is elke terbeschikkingstelling van een product aan consumenten en elk gebruik door een dienstverlener van een product dat risico's inhoudt voor een consument.

Puur intellectuele dienstverlening wordt dus niet beschouwd als een dienst in de zin van de wet betreffende de veiligheid van producten en diensten.

5. Wat als de dienst gratis aangeboden wordt?

Het feit dat de dienst kosteloos gebeurt, sluit de toepassing van het KB niet uit. Zowel commerciële als niet-commerciële activiteiten worden gevisieerd.

6. Wie is organisator indien er meerdere partijen betrokken zijn?

Indien een vereniging(school,...) een uitstap (vb kajak) maakt en het evenement valt onder de toepassing van AOE wie is organisator? Er moet gekeken worden naar de overeenkomst tussen vereniging en uitbater: indien de vereniging (school) zelf instaat voor toezicht, begeleiding,... is de vereniging organisator. Indien ze alles overlaten aan de uitbater, is de uitbater organisator.

Tip: bij twijfel of indien meerdere partijen betrokken zijn bij het AOE, wordt de overeenkomst best gespecificeerd en op papier gezet.

7. Kan een vzw organisator zijn?

De vzw kan een organisator zijn als ze handelt in het kader van haar "beroepsactiviteit". Dit woord klinkt misschien vreemd omdat het begrip professionele activiteit meestal gekoppeld wordt aan een fysiek persoon. Wat voor een vereniging met de beroepsactiviteit van een fysiek persoon overeenkomt is haar sociaal doel. Alle activiteiten die in de statuten van een vereniging beschreven zijn zouden dus gevisieerd zijn met uitzondering van eventuele nevenactiviteiten.

Om dezelfde redenen is een overheidsinstelling a-priori niet uitgesloten als organisator.

8. Wat is een consument?

Een consument is elke natuurlijke persoon die, of wel voor niet-beroepsmatige doeleinden producten of diensten verwerft of gebruikt, ofwel in wiens privé-leven producten of diensten kunnen ingrijpen.

9. Wat is een product?

Een product is elk lichamelijk goed dat ongeacht of het nieuw, tweedehands of opnieuw in goede staat gebracht is, tegen betaling of gratis, in het kader van een handelsactiviteit of in het kader van een dienst aan een gebruiker wordt geleverd of ter beschikking gesteld, evenals elk lichamelijk goed dat door een werkgever in gebruik wordt gesteld of vervaardigd om ter beschikking gesteld te worden van een werknemer voor de uitvoering van zijn werk, met uitzondering van de voedingsmiddelen, de diervoeding, de farmaceutische producten, de chemische stoffen en preparaten, de biociden, de gewasbeschermingsmiddelen en de meststoffen. Worden eveneens beoogd de installaties, met andere woorden de gezamenlijke constructie van producten, zodanig opgesteld dat zij in samenhang functioneren.

Dieren worden niet als rechtssubjecten beschouwd, maar als voorwerpen. Een paard kan dus een product zijn.

10. Wat wordt bedoeld met vermaak en ontspanning?

Dit zijn activiteiten die men doet om zich te ontspannen, te vermaken, plezier te hebben, uit passie,... zonder winstbejag.

Het uitoefenen van een competitie sport en de daarbij horende trainingen zijn dus uitgesloten van het KB. Het niveau (training, 1st divisie) waarop men aan sport doet is niet bepalend.

Een cursus wordt in principe niet aanzien als vermaak of ontspanning. Dit is evenwel afhankelijk van de omschrijving van de cursus:

- Een cursus georganiseerd voor lesgevers om een sporttak te leren didactisch over te brengen valt niet onder het KB;
- Een touwenparcours tijdens een teambuildingactiviteit valt onder het KB;
- initiatielessen/kennismakingslessen georganiseerd in de vakantie voor kinderen (sportkampen) vallen wel onder het KB (indien ze binnen de definitie van actief ontspanningsevenement vallen).

11. Vallen jeugdbewegingen onder de toepassing van het KB?

De activiteiten ingericht door jeugdwerkinitiatieven erkend door de daartoe bevoegde overheden worden uitgesloten van het KB.

De erkenning van “jeugdwerkinitiatief” gebeurt op basis van de volgende reglementeringen:

- Het besluit van 18 mei 1999 van de Duitstalige gemeenschap betreffende de erkenning en subsidiëring van de jeugdorganisaties, jeugdcentra en jeugddiensten,
- Het decreet van 20 juni 1980 van de Franse gemeenschap “fixant les conditions de reconnaissance et de subventionnement aux organisations de jeunesse” (zie <http://www.cjef.be/>)
- Het decreet van 29 maart 2002 van de Vlaamse gemeenschap betreffende het Vlaamse jeugdbeleid
- Het decreet van 14 februari 2003 van de Vlaamse gemeenschap houdende de ondersteuning en de stimulering van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid

12. Valt een sportclub onder de toepassing van het KB?

De activiteiten ingericht door een sportvereniging, -club of -federatie voor hun leden worden uitgesloten van het KB, indien deze activiteiten binnen het normaal kader van hun sportactiviteit vallen. Lidmaatschap houdt in dat de sport in principe meerdere malen per jaar gedurende niet aaneengesloten periodes wordt beoefend. De bepaling inzake het lidmaatschap verhindert dat bepaalde organisatoren aan de reglementering zouden ontsnappen door deelnemers aan een éénmalige activiteit automatisch “lid” te maken.

13. Wat is het verschil tussen actief deelnemen en lichamelijk inspanning

Men kan actief deelnemen zonder dat er een lichamelijke inspanning wordt geleverd. Voorbeelden:

- Een helicoptervlucht maken naast de piloot.

Deze term maakt ook het verschil met extreme ontspanningsevenementen: bij een benjissprong, deathride,.. neemt men actief deel, maar zelf voert men geen lichamelijke inspanning uit.

14. Wat is een norm?

Normen zijn gedocumenteerde, niet-bindende overeenkomsten waarin belangrijke technische specificaties voor goederen, diensten en processen zijn vastgelegd. Zij vormen een technische interpretatie van de veiligheidsvereisten.

De normen zijn op te zoeken, te consulteren of aan te kopen via het Belgisch Instituut voor Normalisatie. (<http://www.bin.be>)

Een actief ontspanningsevenement dat in overeenstemming is met een niet-verplichte norm die één of meer veiligheidseisen omvat betreffende de veiligheid van ontspanningsevenementen, wordt voor de desbetreffende gevaarsaspecten vermoed te voldoen aan de algemene veiligheidsverplichting.

15. Wat wordt bedoeld met kennis, vaardigheid en techniek?

Het gaat niet over kennis, vaardigheid of techniek die nodig is om de activiteit te KUNNEN uitvoeren, maar om kennis, vaardigheid of techniek die nodig is om de activiteit VEILIG te kunnen uitvoeren.

Activiteiten waarbij het noodzakelijk is om een bepaalde techniek aan te wenden, maar waarbij het niet kennen van deze techniek geen bijzondere gevaren met zich meebrengt, moeten niet worden beschouwd als actieve ontspanningsevenementen.

Voorbeelden: vallen niet onder de toepassing van het KB: wandelen, lopen, basket, tennis, voetbal,..

16. Wat zijn gedragscodes?

Het gebrek aan Europese normen voor diensten wordt opgevangen door het bestaan van gedragscodes en andere documenten die de vakkennis en de huidige stand der techniek in een bepaalde sector weergeven.

Afhankelijk van het soort evenement zijn deze opgesteld door experts, scholen, opleidingsinstituten, beroepsfederaties of andere samenwerkingsverbanden. Deze

gedragscodes worden, afhankelijk van de organisatie van de betrokken sector, op gewestelijk, provinciaal nationaal of supranationaal niveau opgesteld.

Indien de gedragscodes eisen stellen inzake productveiligheid, mogen deze eisen niet strijdig zijn met de reglementering inzake het in de handel brengen van deze producten.

Het volgen van gedragscodes houdt praktisch in dat men voor het actief ontspanningsevenement geen risicoanalyse meer dient uit te voeren. Als een professional zich echter baseert op een code die onvoldoende is, kan men verwachten dat de risicoanalyse onvolledig is.

De gedragscode dient ook algemeen aanvaard te zijn binnen de sector, anders wordt ze niet als gedragscode aanzien.

Voorbeelden van gedragscodes zijn:

- Begeleidingssysteem Veiligheid- en Milieuzorg van de Beroeps Federatie van Natuursport Ondernemingen (<http://www.bfno.be/>)
- duikvademeccum van de Belgium Diving Federation (<http://www.befos-febras.be/>)
- Brevetten en Visual Flight Rules van de Belgische Vrije vlucht Federatie (<http://www.fbvl.be/>)
- ...

17. Wanneer mag een actief ontspanningsevenement plaatsvinden?

Indien voldaan wordt aan de algemene veiligheidsverplichting.

De volgende stappen moeten worden gevolgd:

- de organisator stelt een risicoanalyse op;
- de organisator stelt preventiemaatregelen vast;
- de organisator past deze preventiemaatregelen toe;
- de organisator wijst een eindverantwoordelijke aan;
- de organisator neemt maatregelen zodat de deelnemers en derden niet worden blootgesteld aan onaanvaardbare risico's.

18. Welke informatie moet de eindverantwoordelijke opstellen?

De eindverantwoordelijke moet volgende informatie opstellen:

- een lijst van benodigde producten die een invloed hebben op de veiligheid;
- een beschrijving en identificatie van deze producten;
- een bepaling van de karakteristieken van deze producten;
- een situatieschets;
- maatregelen voor het verstrekken van informatie voor de gebruikers.

19. Wat wordt bedoeld met karakteristieken van een product?

Het gaat enkel over de karakteristieken van het product, die invloed hebben op de veiligheid. Voorbeelden zijn: de draagkracht van een musketon, de schokabsorptie, de kleurcode van een touw, de gebruiksduur, ...

Wat niet bedoeld wordt is de kleur, ...

20. Wat wordt bedoeld met situatieschets?

De situatieschets is geen plan. Het moet niet extreem gedetailleerd zijn, maar is afhankelijk van het AOE: er moet een goed idee kunnen gevormd worden van wat en waar gebeurt.

De schets bevat zeker de zones waar publiek, derden, EHBO,... staan en eveneens alle zaken die van belang zijn voor de veiligheid van het evenement.

Als bijvoorbeeld een parcours in een bos georganiseerd wordt, moet men via de schets kunnen zien, waar de evenementen zich bevinden, waar er hulp kan opgeroepen worden,...

Als bijvoorbeeld een AOE georganiseerd wordt in een haven, moet aangeduid zijn waar de vaargeul zich bevindt, waar de redders staan, waar de boeien zich bevinden, waar de deelnemers kunnen staan, waar de reddingsvesten zijn,...

21. Welke informatie moet verstrekt worden aan de gebruikers

Aan de gebruikers moet volgende informatie worden verstrekt:

- De naam van de organisator;
- Het adres van de organisator;
- De aard van de vereiste kennis, vaardigheid of techniek;
- Andere relevante informatie.

22. Welke informatie moet verstrekt worden aan de overheid?

De eindverantwoordelijke moet kunnen aantonen dat een risicoanalyse werd uitgevoerd. Deze moet ter beschikking worden gehouden samen met de preventiemaatregelen.

De lijst en situatieschets moeten beschikbaar zijn.

23. Is het vermelden van de waarschuwing “gebruik op eigen risico” toegelaten?

Bordjes met dergelijke waarschuwingen of andere gelijkaardige vermeldingen zijn niet toegelaten.

24. Is er meldingsplicht?

Ja, elk ernstig incident en elk ernstig ongeval dienen te worden gemeld aan :

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
Economie, K.M.O., Middenstand & Energie
Kwaliteit en Veiligheid
Centraal meldpunt
Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel

<http://mineco.fgov.be>
e-mail : info.consumentenproducten@mineco.fgov.be
fax : 02/277 54 38

25. Valt een turnles onder de toepassing van het KB?

Nee, lessen zijn niet ter vermaak en ontspanning bedoeld. Zie ook vraag 7

26. Valt de organisatie van een fietstocht onder de toepassing van het KB?

Indien de deelnemers gebruik maken van hun eigen fiets, met andere woorden als de organisator geen product (fiets, helm,...) ter beschikking stelt, valt het niet onder het KB.

Er is wel een kennis en vaardigheid nodig om te kunnen fietsen, maar indien het een gewone fietstocht betreft is er geen kennis, vaardigheid of techniek nodig om het veilig te kunnen uitvoeren en valt het niet onder het KB.

Voor een mountainbike parcours, waarbij de organisator fietsen ter beschikking stelt, kan echter een specifieke vaardigheid nodig zijn. De activiteit valt aldus wel onder de toepassing van het KB.

27. Valt een wandeltocht onder het KB?

Een klassieke wandeltocht valt niet onder het KB. Indien het echter gaat om trektochten waaraan gevaren verbonden zijn waarvoor de organisator producten ter beschikking stelt, spreekt men wel van een AOE.

28. Wat als de activiteit in het buitenland wordt uitgevoerd?

Indien de activiteit in België wordt aangeboden, valt ze onder toepassing van het KB. Bovendien moet de organisator er voor zorgen dat de nationale reglementeringen in het desbetreffende land eveneens gevolgd worden.

29. Wordt een permanente uitbating, zoals bv klimzaal, beschouwd als een evenement?

Indien deze activiteit open staat voor het publiek (niet leden van een sportclub) valt ze onder de toepassing van het KB.

Indien de uitbater geen eindverantwoordelijke aanstelt, wordt hij aanzien als eindverantwoordelijke en moet hij aan de verplichtingen van het KB voldoen. (zie vraag 16)

30. Wat is een ernstig ongeval?

Een ernstig ongeval is bijvoorbeeld een gebeurtenis die ertoe leidt dat een gebruiker van het evenement of een omstaander medische hulp nodig heeft. De interpretatie van het woord “ernstig” is uiteraard niet altijd even eenvoudig. Men kan echter stellen dat het niet de bedoeling is het Centraal Meldpunt te contacteren bij, bijvoorbeeld, oppervlakkige schaafwondjes, maar wel bij beenderbreuken e.d. Bij twijfel over de ernst, contacteert de uitbater best het Centraal Meldpunt.

Een incident is een gebeurtenis die aantoont dat er een ernstig ongeval zou kunnen gebeuren. Men kan hierbij onder meer denken aan:

een werkelijk gebeurd ongeval dat goed afgelopen is, maar dat bij herhaling van de feiten zou kunnen leiden tot ernstig letsel;

een test of een controle van een toestel die uitwijst dat er een ernstig ongeluk zou kunnen gebeuren.

Alle voormelde reglementeringen zijn op aanvraag verkrijgbaar of te raadplegen op onze website (<http://mineco.fgov.be>).